

Nr 51.

Ankom till riksdagens kansli den 18 maj 1945 kl 5 em.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse av 3 § lagen den 25 juni 1909 (nr 56 s. 7) angående nationalparker.

Genom en den 27 april 1945 dagtecknad proposition, nr 284, vilken hänvisats till lagutskott och behandlats av andra lagutskottet, har Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagda i statsrådet och lagrådet förda protokoll, föreslagit riksdagen att antaga följande förslag till

L a g

om ändrad lydelse av 3 § lagen den 25 juni 1909 (nr 56 s. 7) angående nationalparker.

Härigenom förordnas, att 3 § lagen den 25 juni 1909 angående nationalparker skall erhålla följande ändrade lydelse.

3 §.

Med avseende å varje särskild nationalpark må Konungen i särskilt reglemente eller annorledes föreskriva de undantag från vad i 1 § stadgats, som må finnas nödiga för parkens bevakning och skyddande mot fara, för vetenskapliga forskningar, för resors underlättande och resandes härbärgerande samt för utövande av den jakt och det fiske, som prövas utan olägenhet kunna medgivas, så ock för annat ändamål, om det är förenligt med det med nationalparken avsedda syfte eller synnerliga skäl därtill äro.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling.

Beträffande de skäl som återopats till stöd för förslaget får utskottet, i den mån redogörelse därför ej lämnas här nedan, hänvisa till propositionen.

Enligt 1 § lagen den 25 juni 1909 (nr 56 s. 7) angående nationalparker är inom kronan tillhörigt område, som blivit avsatt till nationalpark, förbjudet att förstöra eller skada fast naturföremål eller ytbildning samt att bearbeta mineralfyndighet eller bortföra mineral. Det är vidare förbjudet att inom sådant område fälla eller skada växande träd eller borttaga växter eller växt-delar av annan beskaffenhet än bär, som användas till omedelbar förtäring. Ej heller är inom dylikt område tillåtet att jaga, fanga eller avsiktligt döda djur av vad slag det vara må, då det ej sker till försvar mot angrepp å person eller egendom, eller att från ort till annan föra dödat eller fångat djur eller att skada eller bortföra ägg, rom eller bo. Hund må icke medföras inom nationalpark. Förbjudet är också att inom sådant område uppföra byggnad eller stadigvarande bostad, verkställa odling eller beta kreatur. Tavla, plakat, inskrift eller annan störande anordning må icke uppsättas eller anbringas i annonseringssyfte inom nationalpark.

Vad sålunda stadgats skall enligt 2 § samma lag ej leda till inskränkning i enskild rätt, som må vara uppkommen då området avsattes till nationalpark, eller i de rättigheter till bete, skogsfång, jakt och fiske, som äro medgivna lapparna, dock att jakt efter björn, lo, älg eller örn ej må äga rum. Lapparna må även medföra för bevakning av deras renhjordar nödiga hundar. Med avseende å varje särskild nationalpark må Kungl. Maj:t enligt 3 § i särskilt reglemente föreskriva de undantag från bestämmelserna i 1 §, som må finnas nödiga för parkens bevakning och skyddande mot fara, för vetenskapliga forskningar, för resors underlättande och resandes härbärgerande samt för utövande av den jakt och det fiske, som prövas kunna utan olägenhet medgivas, ävensom för annat ändamål som är förenligt med det med nationalparken avsedda syftet. I 4 § stadgas, att Kungl. Maj:t må, där så finnes lämpligt, meddela förbud mot nationalparks beträdande. Redan uppkommen enskild rätt får dock icke därigenom kränkas. Sådant förbud äger ej tillämpning mot lapparna.

Överträdelse av lagen angående nationalparker eller i enlighet därmed utfärdat förbud straffes enligt 5 § med böter.

I en den 26 mars 1945 dagtecknad skrivelse har statens industrikommision hemställt, att sådana åtgärder måtte vidtagas, att Höganäs-Billesholms aktiebolag erhöle möjlighet att företaga brytning av magnesit vid Äpartjåkko inom Sarjeks nationalpark. Framställningen har tillstyrkts av vetenskapsakademien i ett den 29 mars 1945 avgivet yttrande, vid vilket fogats ett utlåtande av akademiens naturskyddskommitté.

Föredraganden, statsrådet Rubbestad, har i propositionen anfört:

»Såsom statens industrikommision i sin ifrågavarande skrivelse framhållit, har landets försörjningsläge beträffande den för järnhanteringen och kopparframställningen nödvändiga råvaran magnesittegél i hög grad försämrats sedan importen därav till följd av rådande förhållanden numera helt upphört. Huruvida import i erforderlig utsträckning åter kan igångsättas, innan

landets förråd av magnesittegell uttömts, låter sig icke nu bedömas. Det synes därför erforderligt att åtgärder vidtagas i syfte att främja brytning av magnesit inom landet.

Den största av de hittills kända magnesitfyndigheterna i Sverige är belägen inom Sarjeks nationalpark vid foten av Apartjäkkos högsta topp Perikpakte på södra sidan av sjön Perikluoppal. Denna fyndighet torde innehålla högvärdig magnesit och är den ur såväl brytnings- som transportsynpunkter bäst belägna. Med hänsyn till transportkostnaderna har på magnesit från denna fyndighet baserad tegeltillverkning tidigare ansetts icke kunna ifrågasättas. I nuvarande läge torde det emellertid vara nödvändigt att begagna sig av densamma därest tegeltillverkningen skall kunna upprätthållas. Enligt vad industrikommissionen upplyst föreligger numera även möjlighet att transportera magnesit medelst flygmaskin från Perikluoppal till Stora Sjöfallet, varifrån den kan fraktas båtledes till järnvägsstation vid Inlandsbanan.

Enär ifrågavarande fyndighet såsom nämnts är belägen inom Sarjeks nationalpark, är bearbetning av fyndigheten på grund av bestämmelserna i lagen den 25 juni 1909 (nr 56 s. 7) angående nationalparker icke tillåten. Då det emellertid såsom jag nyss antytt torde vara ytterst angeläget att brytning av magnesit medgives, synes en ändring av lagstiftningen angående nationalparker böra ske. En sådan ändring torde emellertid icke böra ha avseende allenast å det nu föreliggande fallet utan synes, då liknande spörsmål kunna uppkomma i framtiden, böra givas en mer allmän räckvidd. Jag förordar därför, att i ifrågavarande lag införes en föreskrift av innehåll, att Kungl. Maj:t må medgiva undantag från vad i 1 § nämnda lag stadgats icke blott i de fall, som nu avses i 3 §, utan även eljest då det av andra orsaker finnes vara av synnerlig vikt.

Den av mig föreslagna nya bestämmelsen synes böra intagas i 3 § förevarande lag och träda i kraft omedelbart efter lagens utfärdande.»

Lagrådet har lämnat förslaget utan erinran.

Utskottet har ej funnit anledning till erinran mot det framlagda lagförslaget och får därför hemställa, *Utskottet.*

att riksdagen måtte bifalla förevarande proposition.

Stockholm den 18 maj 1945.

På andra lagutskottets vägnar:

DAVID NORMAN.

Vid ärendets behandling ha närvarit

från första kammaren: herrar *Norman, Holmbäck, Wistrand, Sten, Carl Eric Ericsson, Hallagård, Nils Elowsson* och *Söderkvist*;

från andra kammaren: fröken *Andersson*, herrar *Ryberg, Nilson* i Eskilstuna, *Holm, fru Johansson*, herrar *Johnsson* i Stockholm, *Andersson* i Eskilstuna och *Osterman*.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.